

Антоніми та пароніми в арабській мові

*Презентацію виконала
Гальчинська В.А.*

Антоніми

- Антоніми – це слова з протилежними значеннями, що виражають несумісні поняття.
- Арабські граматисти трактують антонімію (مُتَضَادَّةٌ) як “протиріччя, що виникає між двома словами”

Арабський філолог Рафіф Галяль поділив усі антоніми на чотири розряди, поклавши в основу своєї класифікації тип протиставлення у семантичному відношенні:

- 1 абсолютні антоніми*
- 2 градуальні антоніми*
- 3 конверсивні антоніми*
- 4 координатно-векторні антоніми*

1 абсолютні антоніми

- позначають два видові поняття, які разом становлять певне родове поняття, градація між якими є неможливою

حَيٌّ (живий)

مَيِّتٌ (мертвий)

أَعْرَبٌ (самотній)

مُتَزَوِّجٌ (одружений)

ذَكَرٌ (чоловіча стать)

أُنْثَى (жіноча стать)

- між поняттями, які виражають ці слова, не може бути чогось середнього, що поєднувало б ознаки обох понять

2 *градуальні антоніми*

- позначають два діаметрально протилежні (за мірою або ступенем вияву) видові поняття певного родового поняття.
- таке родове поняття характеризується можливістю ступеневого зростання або спаду, відповідні антоніми не повністю взаємовиключають один одного, і тому між крайніми виявами можливі проміжні ланки

حَارٌّ → دافئ → مُعْتَدِلٌ → بارد → قارس → مُتَجَمِّدٌ
гарячий   теплий   помірний   холодний   студений   крижаний

- середні проміжні поняття називають мезонімами

3 конверсивні антоніми

- позначають одне ситуативне поняття, але з різних сторін
- вказують на існування симетрії в понятті, тобто ці антоніми не просто заперечують один одного, а взаємопередбачають свою появу в нашій свідомості, корелюючи між собою

زوج (чоловік)

زوجة (жінка)

باع (продавати)

اشتري (купувати)

خسر (програвати)

فاز (вигравати)

4 координатно-векторні антоніми

- служать для позначення двох протилежно спрямованих або зворотних дій, явищ, напрямків, відношень чи позначають дві протилежні точки певного просторового або часового відрізка

طَلَّقَ (розлучатися)

تَزَوَّجَ (одружуватися)

بَدَأَ (починати)

انتهى (закінчувати)

ذَلِكَ (той)

هَذَا (цей)

أَيْسَرٌ (лівий)

أَيْمَنٌ (правий)

جنوب (південь)

شمال (північ)

- за структурою протиставлення, а саме можливою наявністю проміжного члена, ці антоніми нагадують градуальні

أَسْفَلُ

وَسَطٌ

أَعْلَى

низ

середина

верх

Типи відношень між парами антонімів

- 1** якісні відношення
أسود (чорний)   أبيض (білий)
سريع (швидкий)   بطيء (повільний)
- 2** модально-експресивні
لا (ні)   نعم (так)
في سبيل (за)   ضد (проти)
- 3** кількісні
قليلًا (мало)   كثيرا (багато)
- 4** просторові
هنا (там)   هناك (тут)
- 5** об'єктивно-вказівні
ذلك (той)   هذا (цей)
- 6** абстрактно-вказівні
صفر (ніщо)   كل (все)
- 7** часові
نهار (день)   ليل (ніч)
- 8** дієслівні
قال (казати)   سكت (мовчати)
- 9** відношення стану
سليم (мир)   حرب (війна)
- 10** відношення почуття
مفئ (ненависть)   حب (любов)
- 11** відношення спільності
مع (з)   دون (без)
- 12** стосунки між людьми
عدو (ворог)   صديق (друг)

Частини мови, що можуть вступати в антонімічні зв'язки

1 Імена

- власне іменник
  - антоніми, які вказують на якість
  - антоніми, які вказують на опредмечену дію
  - антоніми, що виражають стан, почуття, стосунки між людьми
- якісні прикметники
- займенники
- прислівники

2 Дієслова

3 Службові слова

Незважаючи на те що антонімію в арабській мові репрезентують усі частини мови, все ж, і це логічно, є пласти лексики, семантична природа яких не допускає, щоб вони вступали в антонімічні зв'язки.

До лексичних одиниць, що НЕ мають антонімів, належать:

1) власні назви

- القاهرة
- حنان

2) іменники з конкретним значенням

- قَرْنٌ – ріг
- عُشْبٌ – трава

3) усі числівники, виняток – *أول*

4) більшість займенників

- أنا – я
- نحن – ми

5) галузеві (мовознавчі, хімічні тощо) вузькоспеціальні терміни

- ضَمِيرٌ – займенник
- حَمْضٌ – кислота

6) деякі прикметники:

- أَصْفَرٌ – жовтий
- أَزْرَقٌ – блакитний
- مصري – єгипетський

7) дієслова, що називають переважно конкретні дії та не передбачають протилежних процесів

- قرأ – читати
- رقص – танцювати

8) службові слова

- و
- أو
- هل

Пароніми

- *Пароніми* — це слова, досить близькі за звуковим складом і звучанням, але різні за значенням. Наприклад: *білити і біліти; сильний і силовий, громадський і громадянський, дружний і дружній.*
- В арабській лінгвістиці немає терміну «паронім». В арабській мові роль паронімів виконують неповні омоніми.

مُنذِرُونَ - مُنذَرُونَ

пророки ті, кого було попереджено

مَنْ - مِنْ

ХТО з